

Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene

Europa i forandring: et bedre liv, et bedre arbejde

Det fireårige arbejdsprogram for 2005-2008

Europa i forandring: et bedre liv, et bedre arbejde

Det fireårige arbejdsprogram
for 2005-2008

**Det fireårige arbejdsprogram for 2005-2008 for
Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og
Arbejdsvilkårene blev vedtaget af instituttets
bestyrelse den 8. juli 2004.**

Katalogiseringsdataene findes bagest i denne publikation

Luxembourg: Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, 2004

ISBN 92-897-0264-8

© Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene, 2004

Ansøgninger om oversættelses- eller reproduktionsrettigheder bedes rettet til direktøren, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Irland.

Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene er et uafhængigt EU-organ, som er oprettet for at bistå med formuleringen af den fremtidige politik for social- og arbejdsrelaterede anliggender. Der kan indhentes yderligere oplysninger på instituttets websted på: **www.eurofound.eu.int**

European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions

Wyattville Road

Loughlinstown

Dublin 18

Irland

Tlf. (353-1) 204 31 00

Fax (353-1) 282 64 56

E-post: information@eurofound.eu.int

www.eurofound.eu.int

Printed in Denmark

Der er i denne publikation anvendt klorfrit papir fra erhvervsmæssige skove i Nordeuropa. For hvert fældet træ plantes der mindst ét nyt træ.

Indholdsfortegnelse

Forord	4
Indledning	5
Generelle målsætninger	9
Vigtigste opgaver i 2005-2008	10
Hovedtemaer	14
Evaluering	18

Forord

»Foregribelse af de muligheder og udfordringer, det nye EU vil stå over for ...«

Dette program indeholder de strategiske rammer for instituttets aktiviteter i de kommende fire år (2005-2008). I programmet gøres der rede for de fremtidige udfordringer inden for social- og arbejdsmarkedspolitikken i Europa og for de emneområder, hvor vi nu — efter den hidtil mest omfattende udvidelse af Den Europæiske Union i maj 2004 — mangler vigtig viden, som instituttet kan tilvejebringe via sine forskningsaktiviteter. Udvidelsen vil med sine vidtrækkende økonomiske, sociale og institutionelle konsekvenser være en afgørende faktor for udviklingen også i de kommende fire år. Det grundlæggende formål med dette fireårige program er derfor at foregribe de muligheder og udfordringer, det nye EU vil stå over for.

Instituttet har til opgave at støtte politikker, der kan gøre Europa til den mest konkurrencedygtige, videnbaserede økonomi i verden, skabe mere og bedre beskæftigelse, stimulere innovation og iværksætterånd og samtidig fremme social samhørighed og integration — kort sagt realisere målsætningerne for Lissabon-strategien.

I denne forbindelse arbejder instituttet via sin overvågningsvirksomhed og andre forskningsaktiviteter på at generere viden til bedre at forstå udfordringerne, understøtte ændringer i samfundet og økonomien og tilbyde sine målgrupper den fornødne information til at kunne håndtere forandringerne.

Programmet opererer med fire hovedtemaer som prioriterede indsatsområder for instituttet: beskæftigelse, balance mellem arbejdsliv og fritid, arbejdsmarkedsrelationer og partnerskaber samt social samhørighed. Der lægges også stor vægt på en integreret helhedsstrategi på disse politiske områder og på behovet for effektiv kommunikation med instituttets vigtigste målgrupper i hele Europa.

Instituttets bestyrelse godkender hvert år et mere detaljeret arbejdsprogram.

Willy Buschak
Fungerende direktør

Indledning

»Støtte til det arbejde, som udføres af de vigtigste sociale aktører, der skal planlægge og skabe bedre leve- og arbejdsvilkår i Europa ...«

Instituttets idégrundlag og funktion

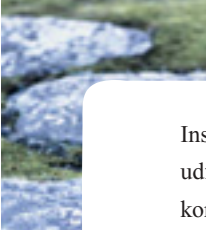
Instituttet blev oprettet i 1975 og har til opgave at »bidrage til planlægning og tilvejebringelse af bedre leve- og arbejdsvilkår gennem foranstaltninger til udvikling og udbredelse af viden, der skal fremme denne udvikling«⁽¹⁾. Som et center for forskning og overvågning tilstræber instituttet at være en vigtig reference og informationskilde, når det gælder indsatsen for at forbedre leve- og arbejdsvilkårene i Europa.

Mange af de spørgsmål, instituttet har undersøgt i de seneste år — f.eks. aldring, arbejdstid og informationssamfundet — figurerer i dag højt på den europæiske socialpolitiske dagsorden. Instituttet har i løbet af de seneste ti år stillet en omfattende vidensbase af komparative data om arbejdsmarkedsforhold og dertil knyttede aspekter af levevilkårene til rådighed for sine målgrupper og offentligheden i øvrigt. Det Europæiske Observationsorgan for Arbejdsmarkedsrelationer, den europæiske undersøgelse af arbejdsvilkårene og den nye undersøgelse af levevilkårene udgør enestående informationskilder. Under det foregående fireårige arbejdsprogram (2001-2004) blev instituttets forsknings- og overvågningsaktiviteter gradvist udvidet til også at omfatte de ti nye medlemsstater og de resterende tre kandidatlande.

I 2001 blev instituttets overvågningskapacitet yderligere styrket med oprettelsen af Det Europæiske Overvågningscenter for Forandringer (EMCC), som arbejder med etablering af netværk, forskningsundersøgelser og formidling med fokus på forståelse og foregribelse af forandringer på arbejdsmarkedet i Europa.

Overvågningsværktøjerne og de dertil knyttede analyser suppleres af forskning i praktiske erfaringer og identificering af faktorer for vellykkede forandringer. Instituttet bidrager således ikke kun til at dokumentere og forstå forandringer, men også til at udvikle og formidle nye idéer til, hvordan leve- og arbejdsvilkårene kan forbedres på mellemlang og lang sigt.

⁽¹⁾ Rådets forordning (EØF) nr. 1365/75 af 26.5.1975.

Instituttets seneste arbejde er i meget vidt omfang inspireret af Lissabon-strategiens udfordringer og målsætninger, som kræver en samlet indsats på alle fronter — beskæftigelse, konkurrenceevne og ordentlige leve- og arbejdsvilkår.

Der skal i højere grad fokuseres på selve arbejdspladserne og virksomhederne, hvor forandringerne foregår, og det samme gælder de strukturelle faktorer, der ligger til grund for forandringer på arbejdspladsen. Virksomhederne skal være indstillet på kontinuerlig forandring og innovation. Instituttet kan varetage en central funktion ved at tilvejebringe og formidle viden til alle berørte parter om de forandringer, der er nødvendige på den enkelte arbejdsplads, og ved at styrke evnen og interessen for at omstille sig til nye arbejdsmetoder.

Instituttet er i kraft af sin uafhængighed, sit brede mandat og sin trepartsstruktur specielt velegnet til at fremme en integreret og multidimensional indgangsvinkel til forbedring af leve- og arbejdsvilkårene og foregribelse og styring af forandringer. Det betyder, at instituttet kan imødekomme målsætningen om en mere samordnet strategi for EU's økonomiske politik og social- og beskæftigelsespolitik.

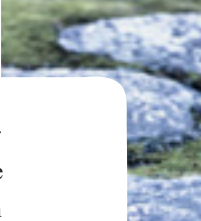
Instituttets målgrupper er offentlige myndigheder, arbejdsmarkedets parter og andre, der beskæftiger sig med udformningen og planlægningen af social- og arbejdsmarkedspolitikken i EU. Ved at kæde forskningsresultater sammen med politiske områder bestræber instituttet sig på at forsyne de aktører, der udformer og gennemfører politikken, med den relevante information.

Instituttets arbejde er også værdifuldt for dem, der styrer forandringer og gennemfører forbedringer på de enkelte arbejdspladser og i lokalområderne. Dets trepartsstruktur med repræsentanter for både offentlige myndigheder og arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer gør det lettere for disse sociale nøgleaktører at deltage aktivt i udviklingsarbejdet og debatten og medvirke ved formidlingen af instituttets arbejde.

Den nye kontekst

Udvidelsen indebærer store muligheder for Europas sociale, økonomiske og kulturelle udvikling. Instituttets undersøgelser har vist, at alle i Europa har samme opfattelse af, hvad der er vigtigt for deres livskvalitet: godt helbred, tilstrækkelig indkomst og opbakning fra familien. Det bliver nødvendigt at styrke social- og arbejdsmarkedspolitikken i tiden efter udvidelsen, når de nuværende udfordringer bliver mere mærkbare, og nye opstår. Mange problemer fra før udvidelsen består fortsat, og de skal også løses: arbejdsløshed, lave lønninger og fattigdom, handicap og sygdomme, mangler ved sundheds- og socialvæsenet og andre offentlige strukturer og systemer, arbejdsmarkedsrelationer samt adgang til informations- og kommunikationsteknologi. Det vil formentlig også blive nødvendigt at fokusere mere specifikt på visse særligt vanskeligt stillede gruppers behov.

De voksende forskelle i kulturelle værdier og baggrunde på det sociale område og forskellene mellem lande og regioner med hensyn til produktivitet vil alt sammen få betydning for instituttets arbejde. I Kommissionens tredje rapport om økonomisk og social samhørighed understreges vigtigheden af menneskelig kapital og adgang til almen og erhvervsfaglig

uddannelse, men også behovet for at sætte ind på andre områder af afgørende betydning for konkurrenceevnen påpeges, f.eks. fysisk og social kapital, evne til innovation og beskyttelse af miljøet. Det er nødvendigt at kæde den sociale og økonomiske udvikling tættere sammen med miljøbeskyttelsen.

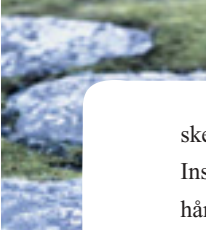
Lissabon-strategien danner grundlaget for EU's indsats for social og økonomisk udvikling. Den er baseret på tre mål, der supplerer og gensidigt støtter hinanden, nemlig fuld beskæftigelse, kvalitet og produktivitet på arbejdspladsen samt social samhørighed og integration. Hvis EU skal kunne leve op til kravene om at forblive konkurrencedygtig i den globale økonomi, skabe og opretholde produktivitet og beskæftigelse og samtidig sikre leve- og arbejdsvilkår af høj kvalitet, specielt i en videnbaseret økonomi, kræver det korrekt, relevant, aktuel og konkret information fra instituttet til brug for hovedaktørerne i denne proces.

Opfyldelse af Lissabon-målsætningerne er et ambitiøst sigte, og det understreges i rapporten fra Den Europæiske Taskforce for Beskæftigelsen, der har Wim Kok som formand, at det er nødvendigt at satse kraftigt på at øge beskæftigelsen — både for at fremme økonomisk vækst og få løst problemerne med fattigdom og social udstødelse. I rapporten slås der til lyd for en integreret strategi til imødegåelse af de strukturelle udfordringer i relation til globalisering, økonomisk integration og den hastigt stigende gennemsnitsalder i befolkningen. Medlemsstaterne, arbejdsmarkedets parter, virksomhederne og arbejdstagerne må blive bedre til at foregribe, tage initiativ til og tilpasse sig forandringer, hvis det skal lykkes at tilvejebringe og få besat flere og bedre job. Det er en absolut forudsætning for øget beskæftigelse, at flere forbliver længere på arbejdsmarkedet, og at flere kommer ind på arbejdsmarkedet, især kvinder og ældre arbejdstagere.

Revideringen af den europæiske socialpolitiske dagsorden i midten af 2003 bekræftede behovet for at fremme kvalitet som drivkraften i en blomstrende økonomi, der er gearret til at skabe flere og bedre job og større social samhørighed. Den anden halvdel af dagsordenen fokuserer på tilvejebringelse af flere og bedre job, balance mellem fleksibilitet og tryghed, bekæmpelse af fattigdom, udstødelse og diskrimination, modernisering af arbejdstilrettelæggelsen og den sociale beskyttelse samt fremme af ligestilling mellem kønnene både i de gamle og de nye medlemsstater.

Andre udviklingstendenser, f.eks. mere udbredt anvendelse af den åbne koordineringsmetode, benchmarking og udarbejdelse af indikatorer og målbaserede strategier for socialpolitik, har stor betydning for håndteringen af forandringer og dermed for instituttets fremtidige arbejde. Hvad angår globaliseringen, bør man også se nærmere på udviklingen uden for EU, især i USA, Japan, Kina og Indien.

Det Europæiske Overvågningscenter for Forandringer indsamler og formidler specifikt information med henblik på øget viden om og bedre foregribelse og styring af forandringer i virksomheder, sektorer og regioner. Virksomheder og arbejdspladser — hvor forandringerne

sker — er af afgørende betydning for instituttets aktiviteter omkring leve- og arbejdsvilkår. Institutet kan spille en central rolle i bestræbelserne på at sætte Europa bedre i stand til at håndtere forandringer. I de næste par år vil instituttet koncentrere en større del af sin virksomhed om at skaffe viden om årsagerne til og drivkræfterne bag forandringer, så de bedre kan foregribes og styres. Institutet har særlige forudsætninger for at undersøge strukturer, teknologier, metoder og kulturer, der enten fremmer eller hindrer innovation og udvikling af organisatorisk viden.

De vigtigste emner omfatter bl.a. mikrovirksomheders og små og mellemstore virksomheders voksende betydning, nye arbejdstidsordninger, jobmobilitet og flytning af produktionen, decentralisering af tjenesteydelser og ledelse, nyskabelser inden for arbejdstilrettelæggelse, udvikling af de menneskelige ressourcer samt forskning og teknologi.

Demografiske og sociale forandringer (navnlig den stigende gennemsnitsalder både i arbejdsstyrken og i befolkningen generelt, men også de seneste og hurtige ændringer i husstandssammensætningen, fødselstal samt mobilitet og migration) indebærer en fortsat udfordring for moderniseringen og reformen af den sociale beskyttelse — især socialsikringen og pensionerne — og det samme gælder den vedvarende fattigdom og den sociale udstødelse. De har også stor betydning for beskæftigelses- og arbejdsmarkedsstrategierne og for styringen af arbejdsmarkedsrelationerne og systemerne på arbejdsmarkedet

Instituttets fireårige arbejdsprogram vil tage de udfordringer og målsætninger op, som er beskrevet ovenfor. Det er primært udformet med henblik på at støtte det arbejde, som udføres af de vigtigste sociale aktører, der har til opgave at arbejde for bedre leve- og arbejdsvilkår i Europa.

Generelle målsætninger

»Styrkelse af instituttets kerneaktiviteter, udbygning af dets overvågningsrolle og udvikling af et fremadrettet perspektiv på alle områder ...«

Instituttets fireårige program bygger på den seneste og den forventede fremtidige udvikling i Europas økonomi og samfund og på nye tendenser og forandringer uden for EU. Det omfatter også en revurdering af instituttets egen rolle og dets evne til fortsat at opfylde sit mandat effektivt. Denne proces er mundet ud i en række generelle målsætninger for arbejdet med indsatsområderne og opgaverne i programmet de næste fire år:

- **Udvikling og styrkelse af instituttets kerneaktiviteter, dvs. forskning, debat og informationsformidling**

Det overordnede mål er at gøre dem mere virkningsfulde, effektive, relevante og kohærente.

- **Udbygning af instituttets vigtigste overvågnings- og forskningsaktiviteter**

Formålet er at fremskaffe relevant information af høj kvalitet om arbejdsvilkår, levevilkår, arbejdsmarkedsforhold og om arbejdet i Det Europæiske Overvågningscenter for Forandringer (EMCC).

- **Fokus på et begrænset antal centrale politiske områder**

Det skal ske ved at udnytte instituttets eksisterende ekspertise og overvågningsaktiviteter og tidligere undersøgelser under hensyntagen til de disponible ressourcer og målgruppernes behov.

- **Videreudvikling af instituttets arbejde på grundlag af konkrete eksempler**

Det omfatter analyse af initiativer på

arbejdspladser og i virksomheder, men også i lokalsamfund og på regionalt plan.

- **Større vægt på et fremadrettet perspektiv i disse aktiviteter**

Formålet er at forbedre de sociale aktørers færdigheder og kapacitet med hensyn til at foregribe, håndtere og fremme forandringer; instituttet må derfor anlægge en fleksibel approach for hurtigt at kunne påtage sig nye arbejdsopgaver efter behov.

- **Øget inddragelse af kønsaspektet på alle emneområder**

Det kræver, at kønsaspektet inddrages både i planlægnings-, programmerings-, implementerings- og evalueringsaktiviteterne i fuldt omfang og på relevant måde i forbindelse med alle instituttets undersøgelser.

- **Et mere sektororienteret (både private og offentlige sektorer) sigte i instituttets arbejde**

Valget af specifikke sektorer vil afhænge af resultaterne af analyserne af forandringerne og af EU's politiske målsætninger.

Vigtigste opgaver i 2005-2008

»Overvågning af forandringer, nærmere undersøgelse af, hvad der har den bedste effekt, og formidling af erfaringer ...«

Instituttets ottende fireårige program bygger på dets eksisterende stærke sider, ekspertiseområder og veldokumenterede resultater. Det er fremtidsorienteret og sikrer fortsat kapacitet til at udforske nye og forventede problemstillinger, efterhånden som Europa bevæger sig hen imod 2010. Øgede krav og forventninger fra instituttets målgrupper og brugere kræver, at det fortsat er fleksibelt og i stand til at reagere hurtigt og tilstræber større effektivitet, samtidig med at det styrker kvaliteten og værdien af sine aktiviteter.

Arbejdsprogrammet er centreret omkring tre væsentlige funktioner, der skal varetages inden for alle fire prioriterede indsatsområder:

1. overvågning og forståelse af forandringer
2. nærmere undersøgelse af, hvad der har den bedste effekt
3. formidling og udveksling af erfaringer.

De generelle målsætninger gælder for alle tre funktioner.

Overvågning og forståelse af forandringer

Instituttets overvågningsværktøjer består både af periodiske spørgeundersøgelser (leve- og arbejdsvilkår, virksomheder) og regelmæssige rapporter fra korrespondenter og institutter i medlemsstaterne om den seneste udvikling via Det Europæiske Observationsorgan for Arbejdsmarkedsrelationer (EIRO), Det Europæiske Observationsorgan for Arbejdsvilkår (EWCO) og European Restructuring Monitor (ERM), som er en del af

Det Europæiske Overvågningscenter for Forandringer.

Med disse undersøgelser kan instituttet med jævne mellemrum indsamle og analysere sammenlignelige oplysninger om forholdene i hele EU og kan efter en grundig gennemgang af dataene afdække nye og forventede tendenser og uddybe forståelsen af politiske problemstillinger. Undersøgelsesresultaterne er en enestående informationskilde og udgør samtidig et solidt grundlag for at identificere muligheder for forbedringer og udvikle fremadrettede perspektiver. Instituttets løbende undersøgelser og udgivelser og de systematiske analyser af rapporter fra medlemsstaterne har altid været stærkt efterspurgt informationskilder.

Instituttet vil i de kommende fire år:

- fortsætte med at formidle regelmæssige data af høj kvalitet om tendenserne og udviklingen i det udvidede EU og i fornødent omfang også i lande uden for EU
- søge at styrke kvaliteten og relevansen af overvågningsværktøjerne ved at finde synergier, både internt og med eksterne kilder
- revidere og forbedre nye initiativer som f.eks. EWCO
- sætte større fokus på at sikre gode komparative analyser og styrke den interne kapacitet til at udnytte dataene
- videreudvikle sine overvågningsinstrumenter som primære værktøjer til foregribelse og styring af forandringer
- lægge større vægt på udviklingen af EMCC som det vigtigste værktøj til at sætte Europa bedre i stand til at foregribe og styre forandringer
- udbygge overvågningen af tendenser og udvikling i grænseområderne mellem de nye og de gamle medlemsstater.

Det fireårige program skal bygge på de hidtidige erfaringer og omfatte gennemførelse af nye undersøgelser inden for samtlige eksisterende undersøgelsesområder:

- undersøgelse af arbejdsvilkårene i 2005
- undersøgelse af levevilkårene i 2007 og
- en ny undersøgelse af virksomheder i 2008.

Disse overvågningsaktiviteter skal følge de generelle målsætninger for de kommende fire år og dække de fastlagte indsatsområder for at sikre sammenhængen mellem de tre hovedfunktioner i 2005-2008.

Nærmere undersøgelse af, hvad der har den bedste effekt

Instituttets opgave består ifølge dets mandat i på baggrund af praktisk erfaring at udvikle nye idéer til forbedring af leve- og arbejdsvilkårene⁽²⁾. Det indebærer nærmere undersøgelse både af, hvad der fungerer, og hvad der ikke gør det. Overvågningsaktiviteterne omfatter bredt dækkende analyser, men instituttet vil forsøge at supplere dem med mere information og undersøgelser om styringen af forandringer og udviklingen af innovation. Der vil blive gennemført undersøgelser af de menneskelige og sociale aspekter af vækst og konkurrenceevne med analyser både af implementeringen og resultaterne af initiativer til at skabe forandring. Det vil også kunne omfatte gennemgang af konkrete eksempler og aktionsforskning på arbejdspladser og i en

(²) Se note 1, artikel 2, stk. 2.

lokal kontekst, i specifikke erhvervssektorer eller i regioner i udvalgte medlemsstater.

Instituttet vil:

- foretage dybdeborende undersøgelser af bestemte politiske og konkrete initiativer og de faktorer, der påvirker deres udvikling, med det formål at uddrage væsentlige erfaringer om effektiv implementering og succesrige metoder
- opstille klare kriterier for udvælgelsen af disse forskningsprojekter i de årlige arbejdsprogrammer på grundlag af resultaterne af sine egne overvågningsaktiviteter og andre undersøgelser, EU's aktuelle politiske målsætninger på de pågældende områder samt de vigtigste temaer, der fokuseres på i perioden 2005-2008
- oprette databaser efter behov over praktiske eksempler, som kan understøtte mere horisontale og dynamiske undersøgelser af bæredygtigheden af nye initiativer til forbedringer.

Instituttet vil anlægge en integreret og multidimensional indgangsvinkel til spørgsmål i relation til livskvalitet, så der tages hensyn til den nøje sammenhæng mellem arbejdsvilkår og levevilkår og de dertil knyttede politikker samt til de forskellige involverede aktørers rolle. Instituttet vil ikke kun fokusere på problemer eller bestemte grupper eller sektorer i vanskeligheder, men vil følge en mere positiv approach og afdække mulighederne i de sociale og økonomiske forandringer for at forhindre

problemerne i at opstå. Undersøgelserne inden for dette område vil afspejle de generelle målsætninger og de hovedtemaer, der er fastlagt for 2005-2008.

Formidling og udveksling af idéer og erfaringer

Instituttet har til opgave at fremme udvekslingen af information og erfaringer⁽³⁾. Det skal derfor selv tage initiativ til at overføre og meddele resultaterne af sit arbejde til de berørte parter, målgrupper og andre relevante informationsformidlere. Instituttet skal også give de forskellige aktører, som er involveret i EU's socialpolitiske debat, lejlighed til at drøfte og udveksle idéer og erfaringer om udvalgte emner.

I de kommende fire år vil instituttet:

- støtte udveksling af praktiske erfaringer og forskningsresultater i et udvidet EU (skræddersyede seminarer, netværker af virksomheder og handelsskoler, udarbejdelse af kursusmateriale på grundlag af instituttets undersøgelser)
- udvikle de vigtigste aktørers evne til at håndtere nye udfordringer ved at skabe øget interesse omkring nye eller fremtidige politiske problemstillinger, stille koncepter og modeller til rådighed til støtte for udvikling af strategier samt tilskynde til øget brug af relevante metoder og værktøjer til at tage disse udfordringer op

⁽³⁾ Se note 1, artikel 3, stk. 1.

- styrke sin debatfunktion ved at give de forskellige involverede aktører, såsom offentlige myndigheder, arbejdsmarkedets parter, forskere og andre relevante aktører, lejlighed til at drøfte resultaterne af instituttets arbejde (projektseminarer, temaseminarer, større konferencer, herunder instituttets halvårslige forum).

Instituttet har også til opgave at samarbejde så tæt som muligt med specialiserede institutter, institutioner og organer i medlemsstaterne og på internationalt niveau⁽⁴⁾. Det gælder navnlig Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur i Bilbao, hvor instituttet vil basere sig på den eksisterende samarbejdsaftale. Instituttet vil undersøge muligheden for at indgå lignende aftaler med andre organer såsom Det Europæiske Miljøagentur i København.

Opbygning af netværk har altid været et vigtigt redskab for instituttet. Det vil revidere sine egne netværk og samarbejdsstrukturer (af både formel og uformel karakter) for at forbedre samarbejdet omkring indsamling af data, overførsel af viden og udveksling af erfaringer. Målet er at udvikle en mere formel strategi for disse aktiviteter i de kommende fire år med en nærmere præcisering af de forskellige typer af netværk, deres medlemmer og formål samt deres forpligtelser og forventede resultater.

De overordnede mål for kommunikationsaktiviteterne vil være:

- at formidle instituttets arbejde til dets målgrupper hurtigt og på en relevant måde

gennem mundtlige præsentationer, møder og arrangementer samt via trykte og elektroniske produkter

- at formidle produkter og bidrag, som er skræddersyet til behovene på de forskellige niveauer i udviklingen af politik og praksis lige fra idé- og udformningsstadiet til de praktiske følger af implementeringen og evalueringen
- den kontinuerlige og interaktive adgang til instituttets information gennem bedre udnyttelse af teknologi og eventuelt omformning af instituttets information på en mere hensigtsmæssig måde
- at tilbyde vejledning i at søge relevant information (kataloger, indekser, links)
- at anvende webbaserede værktøjer mere effektivt for at støtte formidlingen og udnyttelsen af resultaterne af instituttets arbejde, navnlig data fra overvågningsaktiviteterne.

Det årlige arbejdsprogram vil indeholde en årlig kommunikationsplan for at imødekomme brugernes behov og sikre, at målgrupperne bliver holdt underrettet om tendenser og tematiske spørgsmål. En strategisk plan for brugen af informations- og kommunikationsteknologi skal forbedre instituttets evne til at kommunikere med og informere sine målgrupper.

⁽⁴⁾ Se note 1, artikel 3, stk. 2.

Hovedtemaer

»Fokusering på fire hovedtemaer, så der sikres den fornødne sammenhæng mellem de forskellige ekspertiseområder ...«

Instituttet opererer med fire hovedtemaer, som skal behandles mere indgående i perioden 2005-2008:

- beskæftigelse
- balance mellem arbejde og privatliv
- arbejdsmarkedsrelationer og partnerskaber
- social samhørighed.

Disse emner er udvalgt under hensyntagen til instituttets mandat og særlige ekspertise. De afspejler nogle væsentlige elementer i Lissabon-strategien og EU's social- og arbejdsmarkedspolitik samt de grundlæggende — såvel aktuelle som fremtidige — udfordringer for det udvidede EU. Instituttet vil koncentrere sine aktiviteter om disse hovedtemaer — i forbindelse med både overvågningsarbejdet, undersøgelsen af, hvad der har den bedste effekt, samt kommunikation og formidling, således at der sikres den fornødne sammenhæng mellem de forskellige ekspertiseområder.

For at illustrere det mulige arbejdsområde gives der her nogle indikationer af, hvilke spørgsmål inden for hvert temaområde der eventuelt kan gøres til genstand for forskning, drøftelser og formidling. Den egentlige udvælgelse, som beskrives nærmere i de årlige

arbejdsprogrammer, er baseret på resultaterne af tidligere forskning og EU's målsætninger, herunder navnlig i forhold til udvidelsen og målene i Lissabon-strategien.

Beskæftigelse

Instituttet har allerede opbygget et omfattende korpus af viden og ekspertise om sammenhængen mellem fleksibilitet, produktivitet og adgang til arbejdsmarkedet, men sammenhængen mellem fleksibilitet og beskæftigelse vil dog blive gjort til genstand for yderligere forskning. Arbejdsvilkårene indgår som et vigtigt emne for instituttets kerneaktiviteter, og tilvejebringelse af flere og bedre job er højt prioriteret i EU's politik. Lige muligheder og bedre adgang til beskæftigelse er helt afgørende elementer både i Lissabon-strategien og i EU's beskæftigelsesstrategi.

Resultaterne af virksomhedsundersøgelsen i 2004 og undersøgelsen vedrørende arbejdsvilkår i 2005 og de hermed forbundne analyser vil sammen med EMCC's European Restructuring Monitor give vigtige data til støtte for arbejdet med dette emne. Det vil desuden skabe grundlag for mere indgående undersøgelser af erfaringerne med at indføre konkrete forbedringer på arbejdspladserne. Der skal gennemføres undersøgelser for at afdække dels fremtidige forandringer på arbejdsmarkedet både i de enkelte sektorer og

på landsplan, dels foranstaltninger til at skabe bedre overensstemmelse mellem udbud og efterspørgsel efter arbejdskraft. Der vil i undersøgelserne blive lagt særlig vægt på udsatte gruppers muligheder for at komme i beskæftigelse og forblive på arbejdsmarkedet.

Blandt de områder, der eventuelt skal undersøges, kan nævnes nye arbejdsformer og -mønstre, modernisering af arbejdstilrettelæggelsen, udvikling af evnen til innovation på arbejdspladsen, eksterne faktorerers betydning for opbygning af kapacitet til innovation og modernisering, udvikling af iværksætterånd og etablering af netværk mellem virksomheder, erhvervs-mæssig og faglig mobilitet, flytning af job mellem regioner og lande, menneskelig kapital, livslang læring, karriereudvikling, erhvervsvejledning/-rådgivning og risikostyring, arbejdets kvalitet og udvikling af arbejdspladsen med hensyn til konkurrenceevne, produktivitet og jobskabelse, udvikling af iværksætterkulturen, adgangen til og mulighederne for fastholdelse/genindpasning i beskæftigelse, især for vanskeligt stillede grupper, samt håndtering af generationsforskelle på arbejdspladsen.

Balance mellem arbejde og privatliv

Instituttet har det som et særligt nicheområde at undersøge sammenhængen mellem leve- og arbejdsvilkår, herunder behovet for at forene arbejde og familieliv, livslang læring, forpligtelser uden for arbejdet samt fritid. At løse de mange problemer, arbejdstagere — både mænd og kvinder — og deres familier står over for, er vigtigt ikke alene af hensyn til deres livskvalitet, men også for at nå Lissabonstrategiens mål om højere beskæftigelsestal og konkurrencedygtig økonomisk vækst

Instituttets information og analyser af resultaterne af undersøgelsen vedrørende livskvalitet, virksomhedsundersøgelsen i 2004 og undersøgelsen vedrørende arbejdsvilkår i 2005 giver mulighed for at se på dette længe omstridte problem med friske øjne og kan danne grundlag for yderligere forskning i, hvordan man forbedrer forholdene.

De områder, man specielt kan koncentrere sig om, kan f.eks. være nye initiativer i virksomhederne og i forbindelse med kollektive forhandlinger, navnlig set i et livsperspektiv, sammenhængen mellem på den ene side balance mellem arbejde og

privatliv og på den anden side konkurrenceevne og tilvejebringelse af nye jobmuligheder, betydningen af relevante politikker og serviceydelser (beskæftigelse, pensioner, socialsikring, omsorgs- og plejefaciliteter, uddannelse, miljø/transport/bolig) offentlige myndigheders rolle og støtte fra aktører uden for virksomhederne til arbejdstagernes og arbejdsgivernes bestræbelser på at anlægge et livsperspektiv i arbejdstilrettelæggelsen, betydningen af den stigende gennemsnitsalder i befolkningen og de demografiske forandringer, nye familierpolitikker, problemstillinger for bestemte kategorier af arbejdstagere (småbørnsforældre, personer, der tager sig af ældre eller andre plejekrævende familiemedlemmer, ældre arbejdstagere og arbejdstagere med indvandrerbaggrund) og for SMV og mikrovirksomheder.

Arbejdsmarkedsrelationer og partnerskaber

Instituttet har i sin egenskab af trepartsorganisation med mangeårige relationer til arbejdsmarkedets parter og offentlige myndigheder i EU og i de enkelte lande særlige forudsætninger for at kunne bidrage til og fremme debatten og drøftelserne mellem arbejdsmarkedets parter og de offentlige myndigheder. Instituttet har

navnlig stor erfaring med at følge og analysere de relevante aktørers rolle i arbejdsmarkedsrelationerne samt processerne og resultaterne på arbejdsmarkedet.

EIRO vil fortsat være en vigtig del af instituttets kerneaktiviteter og medvirke i forbindelse med samtlige hovedtemaer. Men partnerskabsbegrebet er også et emne i sig selv, navnlig på baggrund af EU's udvidelse og disse processers betydning for bestræbelserne på at forbedre livskvaliteten og styre og foregribe forandringer. Partnerskaber mellem arbejdspladser kan muligvis være en vigtig drivkraft for og kilde til organisatoriske nyskabelser, øget produktivitet og bedre evne til at håndtere forandringer.

I denne forbindelse vil instituttet kunne tage spørgsmål op som f.eks. arbejdsmarkedsparternes rolle og udviklingen af den sociale dialog (navnlig i de nye medlemsstater og i forbindelse med udvidelsen af den socialpolitiske dagsorden), nye ledelsesstrukturer, -former og -processer, arbejdsmarkedsrelationerne i SMV og forbindelserne mellem forskellige strukturer og niveauer inden for arbejdsmarkedsrelationer og social dialog, sammenhængen med jobskabelse, forandringer på arbejdsmarkedet, udvikling

af innovation og konkurrenceevne samt partnerskabernes betydning for foregribelsen og håndteringen af forandringer, herunder forbindelser til offentlige myndigheder og aktører i civilsamfundet

Social samhørighed

Det Europæiske Råd i Lissabon i marts 2000 erkendte, at omfanget af fattigdom og social udstødelse var uacceptabelt. At opbygge et mere »rummeligt« EU er således blevet et væsentligt element i opfyldelsen af EU's tiårige strategiske mål om bæredygtig økonomisk vækst, flere og bedre job og større social samhørighed.

Instituttets seneste analyse af Eurobarometer-undersøgelsen af livskvaliteten i tiltrædelseslandene og kandidatlandene påviste, at der bliver endnu større behov for at tackle arbejdsløshed, fattigdom og social udstødelse i et udvidet Europa. Instituttets kapacitet til at overvåge og analysere udviklingen på dette område er blevet forbedret efter afslutningen af dets egen første undersøgelse fra 2003 af

levestandarderne i 28 europæiske lande, så det nu lettere kan udvælge områder, der skal gøres til genstand for mere indgående undersøgelser, og sikre en mere horisontal overvågning af udviklingen på længere sigt.

Blandt de spørgsmål, der kunne tænkes taget op i forbindelse med dette emne, er aldring, solidariteten mellem generationerne og problemer omkring pensioner, sundhed og velfærd, social, økonomisk og kulturel integration af indvandrere (beskæftigelse, social beskyttelse, bolig), miljøkvaliteten og kvaliteten af offentlige serviceydelser, navnlig i de nye medlemsstater og kandidatlandene og for lavindkomstgrupper og befolkningen i landområderne, socialsikringsordningers og sociale nyskabelsers indvirkning på tilvejebringelse af job, innovation på arbejdsmarkedet og interessen for at etablere egen virksomhed, private og uformelle sektors betydning for den sociale integration samt social integrering af de ældre og andre grupper uden for arbejdsmarkedet.

Evaluering

»Udnyttelse af evalueringsresultater ved tilrettelæggelse af aktiviteter og prioritering af opgaver ...«

I henhold til Kommissionens nye finansforordnings kapitel 7, artikel 25, stk. 4, skal instituttet regelmæssigt foretage en forudgående og efterfølgende evaluering af programmer og foranstaltninger. I tråd med denne bestemmelse og på grundlag af resultaterne af den første eksterne evaluering, der fandt sted i 2000/2001, vil instituttet arbejde videre på at udbygge sine evalueringsprocedurer.

Sigtet er at udnytte evalueringsresultaterne ved tilrettelæggelsen af instituttets aktiviteter og prioriteringen af dets opgaver, medvirke til en effektiv ressourcefordeling, forbedre kvaliteten af de foranstaltninger, der gennemføres, og informere om opnåede resultater.

Instituttet vil navnlig:

- overvåge gennemførelsen og opfyldelsen af de strategiske mål i programmet for 2005-2008 og de årlige arbejdsprogrammer på en kontinuerlig og systematisk måde, f.eks. ved generering af kvantitative data
- forbedre de operative værktøjer og processer for at støtte overvågningen og evalueringen af instituttets arbejde, herunder kontaktstyringssystemet, sporingen af udnyttelsen og effekten af instituttets resultater og tjenesteydelser, projektstyringsværktøjer og -rammer, webovervågning, brugerundersøgelser, konferenceevalueringer osv.
- give målgrupperne regelmæssig feedback, f.eks. i årsberetningen, om gennemførelsen af instituttets aktiviteter

- styrke kvalitetskontrol- og evalueringsprocesserne på projektniveau for at kunne give feedback med henblik på løbende forbedringer under programmets gennemførelse
- sikre, at målgrupperne fortsat deltager i evalueringen af produkter og tjenesteydelser gennem de rådgivende udvalg (herunder eventuel inddragelse af eksterne eksperter i tråd med bestemmelserne i den reviderede forordning om instituttets ledelse).

Instituttet vil desuden i forbindelse med sit fireårige program for 2005-2008 gennemføre to større eksterne evalueringer:

- I 2005 evalueres Det Europæiske Overvågningscenter for Forandringer (EMCC).
- I 2007 foretages en evaluering af instituttets aktiviteter generelt. Evalueringen skal dække perioden 2001-2006 og i vidt omfang danne grundlag for planlægningen af instituttets aktiviteter og prioriteringen af opgaverne i det næste fireårige program.

Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene

Europa i forandring: et bedre liv, et bedre arbejde

Luxembourg: Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer

2004 — 18 s. — 16 x 23,5 cm

ISBN 92-897-0264-8

SALG OG ABONNEMENTER

De betalingspublikationer og -produkter, som Publikationskontoret udgiver, fås igennem vore salgskontorer overalt i verden.

Hvordan anskaffer man en publikation eller et produkt?

Vælg på listen over salgskontorer det salgskontor, der geografisk passer bedst, kontakt kontoret, og afgiv bestillingen.

Hvordan får man listen over salgskontorer?

- Enten på Publikationskontorets websted:
<http://publications.eu.int/>
- Eller ved at sende en fax til (352) 2929-42758;
listen vil så blive tilsendt i papirform.

Publikationskontoret

Publications.eu.int

ISBN 92-897-0264-8

9 789289 702645